

ORSE: Situatia reala a celor aflati în saracie energetica, o necunoscuta pentru institutiile statului

Autoritatile statului nu cunosc situatia reala a populatiei aflate în situatie de saracie energetica, potrivit unui comunicat al Observatorului Român al Saraciei Energetice (ORSE), remis, miercuri, AGERPRES.

În România, profilul consumatorilor vulnerabili de energie este, de obicei, analizat de ministerele responsabile de tratarea saraciei energetice cu referinta insuficienta la date concrete din teren, studii de caz sau alte detalii legate de mediul de viata al acestor oameni (regiuni montane/de câmpie, rural/urban, locuinte informale etc.). Masurile generalizate la nivel de populatie sau care nu fac distinctie între vulnerabilitati nu pot produce o acoperire corecta a nevoilor diferitelor categorii de gospodarii, atrag atentia expertii Observatorului Român al Saraciei Energetice (ORSE).

De pilda, faptul ca cele mai multe gospodarii sarace se încălzesc cu lemne este cunoscut, dar cantitatea medie de lemne necesara în anotimpul rece, nu. Acest fapt a facut ca, în Legea consumatorului vulnerabil, acest aspect sa nu fie corect reflectat în ajutorul financiar asociat gospodariilor.

Consumatorul vulnerabil de energie este "persoana singura/familia care, din motive de sanatate, vârsta, venituri insuficiente sau izolare fata de sursele de energie, necesita masuri de protectie sociala si servicii suplimentare pentru a-si asigura cel putin nevoile energetice minimale", conform Legii nr. 226 din 16 septembrie 2021 privind stabilirea masurilor de protectie sociala pentru consumatorul vulnerabil de energie.

Cooperarea între institutii este uneori dificila, cu precadere pe teme noi si transversale, cum este saracia energetica. Aceasta conduce la declinarea de competente între institutii care ar trebui sa aiba un rol important în tratarea saraciei energetice, ceea ce reprezinta una dintre cauzele majore care conduc la blocaje si la dificultati de a aplica masuri reale de sprijin pentru cei aflati în nevoie.

Expertii ORSE semnaleaza ca ministerele care au un interes în adresarea saraciei energetice din perspectiva obiectivului de tranzitie justa asumat de catre tara noastra ar trebui sa faciliteze cooperarea pe acest subiect printr-un schimb constant si curent de date si informatii. Acest tip de parteneriat are trebui sa se extinda si catre organizatii din mediul privat, neguvernamental sau comisii de specialitate din Parlament.

De asemenea, o colectare a datelor integrata si sistematica ar facilita procesul de luare a deciziilor. În acest moment, fiecare institutie urmareste culegerea de date în izolare fata de celelalte institutii ale statului. Mai mult, exista o transparenta limitata a proceselor de proiectare de politici publice. Programele nationale ar trebui sa aiba obiective si sarcini clare si limitate, care sa poata fi transpuse în actiuni usor de cuantificat. În prezent, directiile care reies din Legea consumatorului vulnerabil ramân din acest punct de vedere înca neclare si greu de urmarit.

"E important, în primul rând, ca institutiile sa înțeleaga clar rolul pe care îl au pe aceasta tema si miza acestor mari obiective pentru societate: tranzitia energetica cu toata complexitatea ei, alcatuita din teme precum sunt saracia energetica, reabilitarea termica, performanta cladirilor, competitivitatea economica, decarbonarea sistemelor energetice în general, etc. Toate acestea sunt integrate, iar atingerea obiectivelor de tranzitie justa presupune o înțelegere clara a acestor teme si a actiunilor care deriva din ele. În cazul consumatorilor vulnerabili si al persoanelor care înca nu sunt conectate la o forma de energie, situatia lor reala, de pe teren, e insuficient cunoscuta la nivelul institutiilor statului. În acest moment ne confruntam cu o cunoastere limitata a evidentelor din teren, ceea ce duce la multe stereotipuri si masuri nerealiste", a declarat Anca Sinea, vicepresedinte al Asociatiei Centrul pentru Studiul Democratiei si coordonatorul ORSE.

Expertii ORSE considera ca este necesara o publicare periodica a datelor colectate, în rapoarte usor de înteles si de parcurs de catre alti actori din societate, inclusiv institutii publice cu alte portofolii administrative, cu atât mai mult cu cât saracia energetica este o provocare care antreneaza eforturi administrative dintre cele mai diverse.

O cale de actiune recomandata de ORSE presupune dezvoltarea unui comitet de lucru interministerial sub coordonarea unui viceprim-ministru, pe modelul de lucru privind implementarea Strategiei Nationale de Renovare pe Termen Lung sau pe modelul departamentului guvernamental pentru Dezvoltare Durabila. Cu un leadership asumat, aceste modele sunt functionale si au la baza o cooperare intensa inter- si intra-institutionala. O institutie cu rol clar de leader ar îmbunatati cooperarea si între toate tipurile de actori (public, privat, ONG-uri) si ar fluidiza procesul de luare a deciziilor, inclusiv la nivel local, oferind sprijin pentru accesarea de date, transfer informational si implementarea de programe. Mai mult, actorii din societate ar putea întelege mai usor mizele cooperarii pe subiecte precum saracia energetica.

O alta solutie recomandata de ORSE este implementarea ghiseului unic - un model de cooperare între actori de la nivel local sau regional implementat cu succes în multe state membre UE. Ghiseul unic are la îndemâna informatiile legate de beneficiari, solutii si finantari disponibile si ofera asistenta personalizata consumatorului vulnerabil, ajutându-l în identificarea celor mai bune optiuni pentru depasirea situatiei de vulnerabilitate.

Observatorul Român al Saraciei Energetice (ORSE) este un proiect initiat de catre Centrul pentru Studiul Democratiei, think-tank înfiintat în anul 2006 în cadrul Departamentului de Ştiinţe Politice, Facultatea de Ştiinţe Politice, Administrative si ale Comunicarii, Universitatea "Babes-Bolyai" din Cluj, în cadrul careia functioneaza ca centru de cercetare acreditat.